

TÜSEB Yasa Tasarısı ve Tıp Fakülteleri

Prof. Dr. Raşit Tükel
TTB Merkez Konseyi

13 Kasım 2014
Antalya

Tıp Fakültelerinde Protokol Süreci

Tam Gün Yasası: Performansa Dayalı Ödeme Sistemi

31 Ocak 2011

- Daha fazla işlem, daha fazla kazanç anlayışı
 - Tedavi endikasyonlarında genişleme, işlem sayısında artış
 - Ameliyat tercihlerinde hastanın ihtiyacı yerine, performans puanının öne çıkması
 - Eğitime ve araştırmaya ayrılan zamanda azalma
 - Çalışma barışının bozulması

Yükseköğretim Kurumlarında Döner Sermaye Ek Ödeme Yönetmeliği

18 Şubat 2011

- Yapılacak ödemelerde gelir gider dengesi gözetilerek, döner sermaye kaynakları uygun olduğu takdirde ek ödeme yapılır
- Kaynaklar ancak giderleri karşılırsa, ek ödeme yapılmaz

“Birlikte Kullanım ve İşbirliği”

6354 Sayılı Torba Yasa / 12 Temmuz 2012

- 3359 sayılı Kanununun ek 9 uncu maddesinde değişiklik
- Toplam il nüfusu **750.000’e kadar olan illerde** eğitim ve araştırma hizmetleri, Bakanlık eğitim ve araştırma hastanesi veya üniversite sağlık uygulama ve araştırma merkezlerinden yalnızca birisi tarafından verilebilir
- Bu illerde Bakanlık ve üniversite tıp lisans eğitimi ve/veya tıpta uzmanlık eğitimi için ortak kullanım ve işbirliğine gider

Birlikte Kullanım Protokolü

- Bakanlık ve YÖK'ün uygun görüşü alınarak, il valisi ve üniversite rektörü arasında birlikte kullanım protokolü yapılır
- Birlikte kullanıma geçilen sağlık tesisleri, Bakanlığın tâbi olduğu mevzuat uyarınca işletilir ve tesis, **Bakanlıkça atanan başhekim** tarafından yönetilir
- Birlikte kullanıma geçilen sağlık tesisinin KHB kapsamında olması hâlinde, o tesise ait yönetici görevlendirmeleri KHB mevzuatı çerçevesinde yapılır

“Birlikte Kullanım ve İşbirliği” Yasal Süreci

- **21 Ocak 2010:** 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na ek madde konuldu: "Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kurum ve kuruluşları ile üniversitelerin ilgili birimleri, Bakanlık ve üniversitelerce karşılıklı olarak işbirliği çerçevesinde birlikte kullanılabilir”
- **18 Şubat 2011:** Birlikte Kullanım ve İşbirliği Yönetmeliği: 494 öğretim üyesi TTB ile birlikte Danıştay'a dava açtı
- **2 Kasım 2011:** 663 sayılı KHK'ya aynı madde konuldu
- Danıştay, Yönetmeliğin dayanağı olan söz konusu yasanın ilgili Ek 9. Maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verdi
- **12 Temmuz 2012:** Birlikte kullanım ve işbirliği konusu, bazı değişikliklerle 3359 sayılı yasada yeniden düzenlendi
- **11 Ekim 2012:** Anayasa Mahkemesi, Danıştay'ın başvurusu hakkında, yapılan yasal düzenlemeye atfen, "konusu kalmayan istem hakkında karar verilmesine yer olmadığı" kararını verdi
- **4 Nisan 2014:** Danıştay 2013 yılında iptal ettiği "Birlikte Kullanım ve İşbirliği Yönetmeliği”nin gerekçeli kararını açıkladı
- **3 Mayıs 2014:** Yeni "Birlikte Kullanım ve İşbirliği Yönetmeliği” yayımlandı

İşbirliği ve Birlikte Kullanım Protokolleri

- İşbirliği ve birlikte kullanım protokolü yapılan kurumlar: 16
- Protokol yapılma aşamasında olan kurumlar: 2
- Protokollerden 9'u devlet hastaneleriyle yapıldı
- Yakın bir zamanda imzalanması beklenen 2 protokolle birlikte, bu sayı 11 olacak
- Devlet hastaneleri, protokol yapılmasıyla birlikte Eğitim ve Araştırma Hastanesi ismini alıyor
- Şu anda 16'sı tıp fakülteleriyle protokol yapanlar olmak üzere toplam 67 EAH bulunuyor

Protokol Yapılan Kurumlar

- Sakarya Üniv - Sakarya EAH (2009)
- Marmara Üniv - Pendik EAH (2010)
- Ordu Üniv - **Ordu Boztepe Devlet Hast** (2010)
- Yıldırım Beyazıt Üniv - Ankara Atatürk EAH (2011)
- Recep Tayyip Erdoğan Üniv - Rize EAH (2011)
- Medeniyet Üniv - Göztepe EAH (2011)
- İzmir Katip Çelebi Üniv - İzmir Atatürk EAH (2011) - Tepecik EAH (2013)
- Muğla Sıtkı Koçman Üniv - **Muğla Devlet Hast** (2011)
- Ahi Evran Üniv - **Kırşehir Devlet Hast** (2011)
- Dumlupınar Üniv - **Kütahya Evliya Çelebi Devlet Hast** (2011)
- Adıyaman Üniv - **Adıyaman Dev Hast, 82. Yıl Dev Hast, Kadın Doğ ve Çocuk Has Hast** (2011)
- Erzincan Üniv - Erzincan Mengücek Gazi EAH (2014)
- Hitit Üniv - **Çorum Devlet Hast** (2012)
- Amasya Üniv - **Amasya Sabuncuoğlu Şerefeddin Devlet Hast** (2012)
- Karabük Üniv - **Karabük Devlet Hast** (2013)
- Abant İzzet Baysal Üniv - **Bolu Devlet Hast, Fizik Tedavi Hast, Ruh Sağlığı Hast** (2014)
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniv - **Çanakkale Devlet Hast** (protokol yapma aşamasında)
- Trakya Üniv - **Edirne Devlet Hast** (protokol yapma aşamasında)

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

- Üniversite kamu üniversitesi olarak nitelendirilmesine karşın Mütevelli Heyeti oluşturulmakta
- Mütevelli Heyet
 - Sağlık Bakanı (Başkan)
 - Sağlık Bakanlığı müsteşarı
 - Rektör
 - Bakanın seçeceği bir üye
 - YÖK'ün seçeceği bir üye

Öğretim Üyeleri Atamaları

- Mütevelli Heyeti altı Rektör adayını seçiyor, YÖK üçe indiriyor, Cumhurbaşkanı atıyor
- Öğretim üyeleri Rektör tarafından öneriliyor, Mütevelli Heyeti tarafından atanıyor
- Tasarı ile üniversiteye 300 profesör, 1200 doçent olmak üzere 1875 akademik kadro tahsis edilmesi planlanıyor
- Bu kadrolara kimin atanacağına Bakan başkanlığındaki Mütevelli Heyeti karar veriyor

Sağlık Hizmeti Sunumu

- Üniversite; Tıp Fakülteleri, Sağlık Bilimleri Fakülteleri ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nden oluşuyor
- Sağlık hizmetinin sunumu veya sağlık uygulama ve araştırma faaliyetleri, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu'na bağlı Eğitim ve Araştırma Hastaneleri ile protokol yapılarak yerine getirilecek

Sağlık Bilimleri Fakültesi / Enstitüsü

- Sağlık alanındaki emeği ucuzlatmaya yönelik “hekim yardımcısı” ve “uygulayıcı hemşire” gibi ara eleman kadrolarının yetiştirilmesi

Yeni Üniversite Modeli Ne Getiriyor?

- SBÜ, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre yapılandırılan diğer kamu üniversitelerinden farklı bir kurumsal yapıya sahip olacak
- Mütevelli heyet dışında 2547 sayılı Yasada öngörülen diğer organların kurulacağı söylene de, mütevelli heyete ve rektöre verilen yetkiler, diğer organların 2547 sayılı yasada öngörülen yetkilerini işlevsiz kılacak
- Evrensel üniversite kavramına uzak bir örgütlenme modeli: Akademik özgürlük ve kurumsal özerklik tümüyle ediliyor

TÜSEB

Neoliberalizm Sürecinde Üniversiteler

- **Eğitim;** gelişim, bilinçlenme, yaratıcılık, eleştiri vb. alanlardan uzaklaştırılarak neoliberal muhafazakâr bir sürdürüm aracına,
- **Kamu üniversiteleri;** özelleştirerek yükseköğretim şirketine (mütevelli heyetleri ile yönetilen kâr eden kurumlara),
- **Öğrenciler;** kamusal eğitimi kaldırıp paralı eğitimi karşılayabilmeleri için müşterilere (dolayısıyla kredilerle yaşamboyu banka borçlusuna),
- **Bilgi emekçileri-akademisyenler;** kurumsal özerklik ve akademik özgürlükleri kaldırıp performansa dayalı sözleşmeli, parça başı çalışan bilim işçilerine dönüştürülüyor

Şirketleşen Üniversiteler

- Üniversiteler sadece şirket gibi yönetilmiyor, aynı zamanda şirketlerle daha yakın çalışmaya itiliyorlar
- Sermaye tarafından doğrudan kullanılacak ve onun yararına olan araştırmalar, üniversiteler tarafından yapılmaya başlanıyor
- Üniversiteler ve özel şirketler arasındaki ortaklık güçlü bir şekilde destekleniyor
 - üniversitelerin şirketlerle araştırma sözleşmeleri yapmaları
 - onlara danışmanlık hizmeti vermeleri
 - birlikte projeler tasarlamaları vb.
- Üniversite araştırmaları hükümet ve sanayinin talepleri doğrultusunda yönlendirilmeye başlanıyor
- Üniversite eğitimi, piyasa ekonomisinin gereklerine koşut olarak işgücü piyasası taleplerine daha açık hale geliyor

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB)

- Merkezi İstanbul'da
- Bünyesinde altı Enstitü var
 - Türkiye Kanser Enstitüsü
 - Türkiye Biyoteknoloji Enstitüsü
 - Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü
 - Türkiye Kronik Hastalıklar Enstitüsü
 - Türkiye Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Enstitüsü
 - Türkiye Sağlık Hizmet. Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü
- Bakanlar Kurulu kararıyla yeni enstitüler kurulabilecek

TÜSEB Yönetim Kurulu

- Sağlık Bakanı (Başkan)
- Sağlık Bakanlığı Müsteşarı
- Sağlık Bakanının önerisi üzerine Başbakanın atayacağı TÜSEB başkanı
- Sağlık Bakanının atayacağı iki üye

Kurumsal Özerklikten Uzak Bir Yapı

- TÜSEB başkanı Sağlık Bakanı'nın teklifi üzerine Başbakan tarafından atanıyor
- Başkan, başkan yardımcıları, genel sekreter ve enstitü başkanları için, doktora derecesi sahibi olma, yabancı dil bilme ve en az on yıl kamu /özel sektörde çalışmış olma şartı aranıyor
- Başkan, başkan yardımcısı, genel sekreter “gerektiğinde” görev süresi dolmadan da görevden alınabiliyor

Görevleri

Sağlık ve bilim teknolojileri alanında;

- kamu özel kişi ve kuruluşlarla işbirliği yaparak ya da kendi kadroları aracılığı ile bilimsel araştırma yapmak, yaptırmak, koordine etmek, özendirmek,
- sağlık hizmetlerinde akreditasyon faaliyetlerini yürütmek,
- lisansüstü eğitim vermek,
- sağlık kuruluşu açmak gibi görevleri var

TÜSEB Yükseköğretim Kurumu mu?

- 2547 sayılı yasa uyarınca yükseköğretim kurumları ve onların bünyelerindeki bütün enstitülerin görev ve işlevlerini içerecek bir amaç ve işleyişe sahip
- Üniversiteler ve diğer kamu kuruluşlarından akademisyen / kamu görevlisi kişileri kuruluşça yürütülecek çalışmalarda görevlendirebilecek
- Yükseköğretim kurumlarının öğretim üyesi kadrosunda bulunanların TÜSEB'de çalıştıkları süreler, yükseköğretim kurumlarında geçmiş sayılacak

Kamu Bütçesinden Pay Alma ve Mali Kolaylıklar

- Kamu bütçesinden pay alacak
 - Bir milyonun altında kalan Ar-Ge teklifleri hakkında TÜSEB başkanı, üzerindeki teklifler hakkında ise TÜSEB Yönetim Kurulu karar vererek kaynak kullanabilecek
- Çok sayıda mali kolaylıktan yararlanacak
 - Yaptığı ticari ortaklıklar ve çalışmalar sonucu elde edilen gelirleri kurumlar vergisinden muaf olma
 - TÜSEB’le bağlantılı çalışmalar gümrük vergisi, emlak vergisi, KDV, belediyeler tarafından alınan harç, vergi, katılım paylarından, damga vergisinden muafiyet gibi çok sayıda mali kolaylıktan yararlanma

Sınırsız Yetki

- TÜSEB'in kaynak aktaracağı, destekleyeceği projeler için özerk, akademik bir bilimsel kurulun onayı / kararı gerekmiyor
- TÜSEB üniversiteler dahil kamu kuruluşlarının ürettiği bilgiyi kurumlar ya da araştırmacılar vermek istemese de alabilecek
- Patent üretecek, üretilmesine katkı sağlayacak, bilgiler üzerinde fikri mülkiyet hakları tesis edecek, lisans alacak, satacak, özel kişi ve kuruluşlarla ortaklıklar kuracak
 - Şirket, teknopark, kuluçka merkezi, teknoloji merkezi, teknoloji transfer ofisleri vb.
 - Kamusal bilgi ve kaynaklar, kamu adına çalışan kişilere, topluma dönemeyecek ve şirketlerin, kişilerin mülkiyetine geçecektir

Fikri Mülkiyet Hakkı

- “TÜSEB bünyesinde yürütülen projelerin gerçekleşmesi sırasında ortaya çıkan fikri ürünler üzerindeki haklar TÜSEB’e aittir”
- Hâlihazırda var olan yasal düzenlemelere bakıldığında, prensip olarak hak sahipliği, bu ürünleri bizzat meydana getiren kişilere veriliyor
- Bilimsel araştırma ürünleri pazarlanabilir metalar olarak tanımlanıyor
- Bilginin kendisi, rekabete dayanan koşullarda üretilen ve en yüksek fiyatı verene satılan bir meta haline geliyor

Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü

- SB'ye bağlı bir kuruluş olarak ulusal ve uluslararası düzeyde sağlık kuruluşlarının akreditasyonunu yapacak
 - Akreditasyon bağımsız kuruluşlar tarafından yapılır
 - Kurumlar arası rekabet ve farklılıklar her geçen gün artıyor; sağlık hizmet sunumu maliyetleri artıyor; sağlıkta eşitsizlikler derinleşiyor
 - Sağlık hizmet sunumunda piyasa yönelimli rekabetçi ortam, sağlıkta kalite geliştirmenin bir aracı olarak akreditasyonu gündeme getiriyor

Türkiye Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Enstitüsü

- Kar maksimizasyonu için yeni bir araç
- Sağlık hizmetlerine ekonomik gerekçelerle erişemeyenler için onları oyalayacak bir mekanizma
- Özellikle kronik hastalıklarda sigorta şirketlerinin yükünü azaltacak bir yaklaşım
- Söz konusu uygulamaların kolaylıkla erişilebilir olması, toplumun geleneksel tıp uygulamalarına başvurmaya yönelmesinde pay sahibi

- TÜSEB'in yapılanması, işleyişinin kamusal bir çerçeve altında sermayenin gereksinimlerini giderebilecek biçimde oluşturuluyor

Girişimci Üniversite ve TÜSEB

- Üniversiteler piyasa ile bütünleşmeye yönlendiriliyor:
Girişimci üniversite
- Genel bütçeden aldıkları payları kesilen, döner sermayeleri çöken ve borç batağına giren tıp fakültelerine, bir şirket gibi yapılanmaları tek seçenek olarak sunuluyor
- Sağlık alanındaki teknoparklar, teknoloji merkezleri vb. benzer yapılanmalar, TÜSEB'in altında yeniden yapılandırılmak isteniyor
- TÜSEB: Üniversitelerin girişimcilik adı altında şirketleştirilmesi sürecinin sağlık alanındaki bir üst aşaması

TÜSEB'in Üniversitelere Etkisi

- Üniversitelere göre çok ayrıcalıklı olanaklara sahip
- Üniversiteler / tıp fakültelerinin bağımsız araştırma ve uygulama işlevlerini ortadan kaldıracak bir yapılanma
- YÖK ve üniversitelerin yapabildiği tüm işleri yapabilen Bakanlığın güdümünde alternatif bir yükseköğretim kurumu

Sağlığın Dönüşümü ve TÜSEB

- Kamusal kaynak kullanarak ve kamudan para aktararak, mali ayrıcalıklar tanınmış ulusal ve uluslararası şirketler aracılığıyla, sağlık alanının en yüksek karlılığı sağlayacak şekilde dönüştürülmesi

Rekabet Ortamında Tıp Fakülteleri / Üniversite Hastaneleri

- Rekabet, hem kazananı ve hem de kaybedeni barındırır
- Kaybedenlere ne olur? Ekonomik rekabet ortamında, kaybeden şirketler devralınır ya da iş dünyasının dışına çıkartılır
- Rekabet ortamında tıp fakülteleri / üniversite hastaneleri
 - SB / Kamu Hastane Birliklerine bağlanma
 - Şirketleşerek yeniden yapılanma
 - Kaynakların üniversiteler yerine TÜSEB'e aktarılması
 - Öğretim elemanları, çalışanlar ve öğrenciler için daha kötü çalışma koşullar

Tıp Fakülteleri ve Üniversite Hastaneleri: Farklı Bir Gelecek Mümkün mü?

- Neoliberal eğitim ve sağlıkta dönüşüm politikalarına karşı durma
- Üniversitelerin eğitim, araştırma, bilgi üretimi gibi evrensel işlevlerinin, her türlü etki ve baskıya karşı güvence altına alınması yönünde mücadele verme
- Farklı bir üniversite / tıp fakültesi mümkün!